

CRONICA

(557)

Săptăminal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași, anul XI nr. 40 (557), vineri, 1 octombrie 1976, 8 pagini, 1 leu

Viitorul

Luând cunoștință de Programul de măsuri pentru aplicarea hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative, înțelegem cu claritate raportul dintre noi și cei care ne vor urma, înțelegem deținerea lui **măne** prin azi, răspunderea prezentului pe care îl alocăm toți, laolaltă, față de viitorul comunist al României.

În fața generațiilor următoare, eforturile noastre de azi vor căpăta autoritatea actului istoric. Gestul nostru actual, productiv și încărcat de rezonanțe semnificative, va însemna pentru urmași o stimulatorie tradiție.

Noi, cei de azi, vom deveni înaintași clarvăzători și deschizători de drumuri, mesterii temelilor durabile, gânditorii pătrunzători în timp.

Proiecția viitorului devine, prin însușirea de a fi vizionari pe care ne-o conferă partidul, unul dintre lucrurile obișnuite. În mod firesc, prezentul este acela cărui îi dăm toată energia și capacitatea noastră creatoare. Concretizăm pasiunile vieții noastre pe coordonatele unui astăzi fără echivoc, acesta ne este adevărul primordial, dar nu uităm semnificația ulterioară a ceea ce facem acum.

Nimic din dăruirea noastră, nimic din fapta noastră contemporană nu rămâne în afara atestării vremii. Activitatea fiecăruia dintre noi, aparent imediată, generează inevitabil fascicoul amplu al perspectivei. În calitatea noastră de edificatori ai prezentului este lesne de desoperit soliditatea zilei care vine. Din priceperea și profunzimea cu care ne rostim existență, se formează principiile de existență ale urmașilor.

Viitorul e în noi. Înțelegând aceasta, devenim mai responsabili. Generațiile următoare vor putea extrage din efortul nostru roditor oxigenul care să ne prelungească idealul spre cel mai îndepărtat viitor. Prezentul înseamnă patriotism și partinitate în construcția sigură a viitorului nostru patriotic și partinic. La Congresul al XI-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu sintetiza strălucit această relație: „De la această înaltă tribună asigurăm partidul, întregul popor că vom chibzui cu toată răspunderea asupra viitorului țării, că vom face totul ca hotărârile adoptate să concorde pe deplin cu voința celor ce muncesc, să asigure mersul ferm înainte al României pe calea înălțării societății noastre multilaterale dezvoltate și a comunismului, consolidarea independenței și suveranității patriei, participarea tot mai activă a României la lupta pentru o politică de colaborare între toate statele, pentru pace trairnică!”

CRONICA

paginile 4-5

În dezbateri: Programul de măsuri pentru aplicarea hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative.

„A FĂURI O CIVILIZAȚIE SPIRIȚUALĂ SUPERIOARĂ”

Semnează: Ion Arhip, Ion Căpreanu, Mihai Cozmei, Dumitru Ignea, Radu Negru.

Recentul Program de măsuri pentru aplicarea hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative, definește și conturează modelul de personalitate al omului nou în raport cu societatea pe care o făurim, iar ceea ce caracterizează în mod pregnant acest model este unitatea dialectică dintre multilateralitate și creativitate.

Multilateralitatea este conceptul simbol al etapei istorice pe care o parcurgem. Societatea și personalitatea umană, pe care dorim să le făurim, includ ca element definitoriu însușirea multilateralității. Înaintea de toate, aceasta înseamnă că realitatea socială a țării noastre, plămădită de lupta maselor, sub conducerea partidului comunist, reclamă, în mod imperios, ca urmare a mutațiilor profunde petrecute în sfera tuturor componentelor sale, noi raporturi între acestea, fapt ce impune dezvoltarea plenară și intensă a sistemului social global și a

Creativitate și multilateralitate

subsystemelor sale. Cu alte cuvinte, dezvoltarea multilaterală a devenit cerința logică, necesară a înaintării societății noastre pe calea progresului. Ideea dezvoltării multilaterale presupune și faptul că cele trei componente fundamentale ale universului social — infrastructura, structura și suprastructura — între care există legături logice, cunosc în diferite etape, în funcție de condițiile concret-istorice, o dezvoltare inegală, adică ele nu se modifică simultan și nici în aceeași măsură. În aceste condiții, echilibrarea

dinamică a sistemului nostru social global cere cu stringență dezvoltarea armonioasă a tuturor subsystemelor sale și crearea, pe această bază, a cadrului favorabil pentru înaintarea și mai accelerată a țării pe drumul bunăstării materiale și spirituale în viitorii ani.

În concepția P.C.R., multilateralitatea este un concept sintetic, cuprinzând, într-o unitate indestructibilă, care nu anulează însă diferențele, creșterea și dezvoltarea, aspectul cantitativ și cel calitativ al mișcării ascendente a societății noastre. Așadar, partidul nostru promovează multilateralitatea ca expresie a calității, a creativității. Acest fapt se explică prin aceea că în centrul politicii sale se află omul. Tot ceea ce se face la noi se face pentru om și în numele acestuia. Omul este valoarea supremă. Tot ceea ce este dincolo și dincoace de el nu sînt decît mij-

(continuare în pag. 3)

Petre DUMITRESCU

Traian BRĂDEAN :

„Columna lui Decebal”

Un eveniment artistic

Festivalul internațional „George Enescu”

„Pentru mine, a evoca figura lui George Enescu înseamnă a sta de vorbă cu un mare simbol, pe cit de viu, pe atît de puternic” — spune, cu ani în urmă, Mihail Jora. Și oare, în clipele minunate ale acestei toamne găzduind omagiul românilor adresat lui George Enescu, nu acesta este sensul, semnificația a tot ce înseamnă Festivalul ce-î poartă numele? Cu aproape două decenii în urmă trăiam emoția inaugurării primei ediții. Acum, la cea de a VII-a, nu sîntem mai obișnuiți cu evenimentul, reacționăm cu aceeași fervoare. Dovada? Săliile bucureștene de concert și spectacole muzicale au fost, zi de zi, seară de seară, pline pînă la refuz cu un public de iubitori și muzicli, aplaudind entuziasmat, trăind intens vraja frumuseții artei pe care a slujit-o cu atîta noblete maestrul. Ultimele acorduri s-au stins, reînțepe, pentru fiecare din cei care am pășit pe drumul evenimentelor acestei ediții, rememorarea celor mai frumoase momente, pe care dorim a le păstra ca prețioase clipe ale timpului trăit în dimensiunile Festivalului.

Desigur, prima și cea mai pregnantă impresie o lasă arta interpretilor, prezența maestrilor cu nume prestigioase, veniți aici la București pentru sărbătoarea enescuiană. Ediția a VII-a a avut o particularitate a sa, în confruntarea de generații, alăturînd unor talente deplin afirmate, începînd de unor și confirmări de care viitorul va ține seama. Care au fost „marii” acestui Festival? În primul rînd cîteva celebre voci de operă și concert. Acea doamnă a cîntecului, unca Elisabeth Schwartzkopf, ne-a oferit încă o dată culmi ale artei de a tîlmăci liedul romantic, cu un rafinament și o discreție inegalabile, redescoperindu-ne liederuri de Wolf și Strauss, Schubert și Schumann, unele de multe ori auzite, altele aproape neascultate pînă acum. Apoi, culminația artei de operă veristă, în distribuția antologică reunind o primadonă de celebritate — Grace Bumbry (S.U.A.) —, un talent în ascensiune — tenorul Francisco Ortiz (Spania) — și maestrul scenei lirice românești, Nicolae Herlea. Spectacolul cu Tosca de Puccini rămîne, în aceste împrejurări, o pagină de glorie a Festivalului, în care adevărul trăirilor s-a împletit cu o măiestrie uimitoare a tîlmăcirii muzicale, versune de referință pentru ceea ce înseamnă stil de operă. Cu Victoria de Los Angeles, într-un recital cuprinzînd selecții ale literaturii vocale europene, publicul a avut în fine ocazia să admire o altă „pasăre măiastră” ce a strălucit ani de-a rîndul pe cele mai mari scene ale lumii. Și, pentru că este vorba de voci de excepție, să amintim aici prezența în Festival a lui Dan Iordăchescu (rolul titular în opera Bălcescu de Cornel Trăilescu) și a lui David Ohanesian (idealul interpret al lui Ce-

(continuare în pag. 3)

Grigore CONSTANTINESCU

Unitate și independență

Ecouri europene ale luptei românilor pentru neatîrnare

Lupta pentru neatîrnare statală a constituit în epoca feudală una din trăsăturile fundamentale ale istoriei românești. Sub semnul acestei lupte s-au născut organisme statale românești și prin permanența ei acestea au izbutit să-și păstreze ființa într-o vreme în care state vecine lor își pierdeau identitatea, unul după altul, în aria cuceritorilor din jur. Îndrăgita rezistență opusă năvălitorilor din toate părțile a făcut ca românii să fie poporul din sud-estul Europei care și-a asigurat neîntrerupt organizarea de stat, factorul determinant în dezvoltarea unui popor. În condițiile feudalismului, acest fapt a avut o importanță aparte pentru popoarele vecine subjugate, care au găsit mereu pe teritoriul românesc posibilități de manifestare inexistente în patria de origine. Dacă românii au polarizat de atîtea ori în cursul eului de mijloc interesul străinilor — de la cei de rînd pînă la conducători de state — faptul se explică în primul rînd prin consecvența cu care și-au apărat pămîntul pe care îl locuiau din vremuri străvechi. Călători străini de tot felul — de la ambasadori și misionari pînă la simpli negustori — au remarcat deseori în timp de pace sau în vremuri de restrînsă vitalitate a poporului de la Dunăre și Carpați și capacitatea sa de a-și

apăra ființa, asociînd, pe bună dreptate, astfel de calități virtuților strămoșești. Ideea de independență la români s-a observat în astfel de împrejurări, era atît de veche, iar rădăcinile ei atît de puternice încît concretizarea ei în șirul lung al faptelor de arme nu mai putea mira decît pe necunoscătorii. Constituînd demult o permanență în conștiința poporului și a conducătorilor săi, această idee era de natură să polarizeze energiile nebanuite în împrejurări excepționale ca aceea cu care a fost confruntat de-alte ori poporul român în epoca feudală. Nu e nimic neobișnuit deci în vitejeasca înfruntare a Semilunii de către Ștefan cel Mare, iar temerara încercare a lui Ion Vodă cel Viteaz este pe deplin explicabilă. Vremea în care cavalerii și, în genere, micile oștiri ale Apusului își măcinau forțele în lupte intestine lipsite de sens a statornicit la Dunăre războiul popular ca alternativă obligatorie în fața celei mai mari forțe militare a timpului — cea turcească. Rezultatele nu puteau fi decît acelea pe care istoria le-a consemnat în deplina lor semnificație, iar eroul — marele Ștefan Volevod — nu era decît expresia firească a voinței unui popor, al cărui preț suprem era libertatea. Dacă cel dintîi și cel mai mare dezastru pe care imensa oaste tur-

cească l-a suferit vreodată în cursul existenței sale nu le-a apărut moldovenilor, la Vaslui, ca un miracol, ci le-a fortificat străvechea lor tenacitate, faptul a fost de natură a dezamăgi o Europă ce accepta îngrozită continua mărșăluire otomană spre centrul ei însensul răsărit european al victoriei românești de la confluența Racovei cu Brladul a prilejuit, între altele, constatări deosebite măgulitoare pentru cspetele încoronate ale vremii, care, dincolo de laudele binemeritate aduse viteazului volevod moldovean, nu au izbutit să tragă și învășmintele pe care conștiința lucide ca, de pildă, cea a lui Dlugosz a știut să le releve cu atîta pregnanță. „O, bărbat demn de admirat — scrie marele cronicar polonez — întru nimic inferior duilor eroici, pe care atîi îi admirăm, care cel dintîi a reușit în zilele noastre o victorie atît de strălucită în contra turcilor. După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpînirea lumii și, mai ales, funcția de comandant și conducător contra turcilor, cu sfatul comun, înțelegerea și hotărîrea creștinilor, pe cînd ceilalți regi și principii creștini trîndăvesc în lene, în desfătări și lupte civile”. Nimeni mai exact și mai plin de semnificație decît aceste cuvinte ce se înlînesc, în epocă, în forme diferite, dar cu același sens, la atîția alți croniciari străini și pe care apoi, cărturari de pretutindeni le vor relua, contribuînd la conturarea, peste fruntarii, a figurii de simbol al lui Ștefan, întocmai cum poporul român îl va așeza definitiv, în aceeași vreme, în legendă. Semnificativă atîi pentru românii cit și pentru străinii este în acest sens consemnarea,

(continuare în pag. 3)

I. CAPROȘU

Într-o atmosferă sărbătorească, la Popești au avut loc o seamă de manifestări pregătite de aniversarea a 550 de ani de existență a acestei comuni. Au fost deschise expoziții cu lucrări de artiști locali, precum și de artă plastică ale altor artiști, o expoziție de desen a elevilor, au fost organizate prezentări ale unor cărți etc. Reamintim, punctul de întărire a fost prezent în mod activ în suita acestor manifestări, care au cuprins și o profundă analiză a posibilităților existente în vederea împlinirii cu succes a sarcinilor ce revin comunei în spiritul Programului de mișcări recente adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Manifestările s-au încheiat printr-o adunare festivă urmată de un bogat program artistic la care s-au dat contribuții numeroase formații artistice de amatori. A avut loc de asemenea tradiționala înfrângere a fiilor satului, emoționant moment de considerare a dezvoltării comunei Popești, dezvoltare integrată în cadrul social-economic și cultural al satului și a întregii țări.

Filiala Arhivelor Statului Iași

Cunoscută în țară și peste hotare pentru bogăția tezaurului documentar pe care îl deține, Filiala din Iași a Arhivelor Statului păstrează în depozitele sale cele mai importante documente privind Moldova. Este acesta și unul din motivele pentru care, prin voința organelor de partid și de stat, recent, instituția ieșeană de cultură i-a pus la dispoziție un nou și modern sediu. Construcția elegantă, cu patru nivele, special construită pentru a avea această destinație, ea posedă depozite încălzite pentru păstrarea documentelor, sală de studii pentru cercetători, sală de expoziții pentru accesul publicului la cele mai semnificative documente ce oglindesc dezvoltarea social-economică și politică a acestor meleaguri. De asemenea, clădirea este dotată cu o serie de ateliere ce au ca preocupare multiplicarea, restaurarea și prelucrarea vechilor documentelor. Cu un mobilier modern și adecvat, cele peste 2500 manuscrise (secolele XVI-XX), 3500 de stampe și fotografii, peste 100.000 de documente (cel mai vechi document românesc din 1399), 5.000 de planuri și hărți, 1.500 de sigilii și peste 10 km. liniși răsfățate fonduri de arhivă, se vor afla în cele mai bune condiții de conservare.

Decor

O prezență scenică originală ne reține atenția în ultimele ani. Nu e vorba de un actor, ci de scenograful George Dorosenco, ale cărui decoruri pun scena într-o lumină inimitabilă, oferă actorilor un cadru de acțiune ferit, în aceeași măsură, de încurcări, dar și de expansivități nejustificate. Frumusețe, prin plasticitate lor nobilă, decorurile semnate de George Dorosenco urmează cu înaltă înțelegere sensurile operei scrise, augmentând simbolic cadrul, făcând-o expresivă. Plasticitatea cadrului, poate oferi, în sine, momente de autentică contemporaneitate. Scenă e o mare compoziție, rituros echilibrată, ea oferă lumii trăsături mirifice. O ultimă demonstrație, decorul la recenta premieră a Naționalului ieșean, Amfitrion, inteligentul text condensându-se într-un intens creșter, înțelegând producând ochiului o delectare unică.

Decada culturii la Botoșani

Începând cu data de 24 septembrie a.c., „Decada culturii la Botoșani” a desfășurat un bogat program de manifestări. Astfel, în domeniul artei plastice au avut loc vernisajul expoziției de sculptură „Lăudă omului”, vernisajul expozi-

M O M E N T

ției artiștilor plastici participanți la Tablă națională de pictură Botoșani — 1976, precum și Colocviul „Istoria și arta plastică”, la Biblioteca județeană a fost deschisă expoziția itinerantă a Muzeului literaturii române Bocuștii, intitulată „Independența — suma vieții noastre istorice”. Mai potăm „Gala filmului de animație”, o întâlnire cu brigada științifică a revistei „Magazin”, „Imnurile patriei” (deschiderea stațiunii de concert și a corului Liceului pedagogic Botoșani și corului bărbătesc de la I.U.P.S. Botoșani), „Omajul independenței” (deschiderea stațiunii de concert și orchestrei simfonice Botoșani) etc. Tot în cadrul decadelor, Teatrul de stat „Mihai Eminescu” prezintă cu pasi, în deschiderea stațiunii, spectacolul cu aia, „Alexandru Lăpușeanu” de Virgil Stoiculescu (regia Constantin Dialeschiu) și, mîine, în încheierea decadelor, un spectacol cu piesa „Unde ești, mamă”, de Ion Bădără (regia Ion Olteanu). În cadrul studioului de teatru scurt, aceeași scenă prezintă un spectacol cu piesele „Emi” și „Histerion” de Mihai Eminescu (regia Ion Olteanu). În sfîrșit, Teatrul de păpuși prezintă, în cadrul decadelor, un spectacol cu piesa „Cele trei domnițe” de Dumitru Vacariu (regia Eugen Traian Bordanuș) și un spectacol în ser liber, cu dramatizarea „Dănilă Prepeșescu” (regia Viorica Veber și Tache Dobrescu).

În reprezentatie

În distribuția piesei lui Alexei Arbuzov „Comedia de modă veche”, montată la Teatrul „Victor Ion Popa” din Brlănd, este prezent actorul Mihai Fotino, titularul aceluiași rol pe scena Naționalului bucureștean. La Brlănd el joacă alături de Elena Petrican, spectacolul fiind regizat de Vasile Mălinescu. În scenografia lui Mugur Pașcu, cu muzica de scenă a lui H. Mălinescu, procedează de a invita „În reprezentare” actorii binecunoscuți ai marilor noastre scene este demn de toată atenția, prin aceeași dovadă a aceluși receptivitate unor asemenea actori la astfel de inițiative, profesionalismul lui Bădăbuț, și toate posibilitățile artistice ale colectivului care, temporar, li a dopt.

Scriitorul și sursele de inspirație

Din ultimul număr al revistei Convorbiri literare așezate în mod deosebit atenția paginilor intitulată, cu o frumoasă simțăminte sabiană, *Ună via*. Este, această pagină, o primă concretizare a convenției dintre Asociația scriitorilor din Iași și Întreprinderea mecanică „Nicolina” privind „prietenia așteptată în colectivul de muncă de la „Nicolina” a unor scriitori pentru a se înerva nemilcitat din viața uzinei, urmînd a fructifica această colaborare în creșterea lor literară”. Mișcarea i-a revenit — sau p-e asumat — Cornelii Ștefanache, prozator cu mari disponibilități receptivă, și care nu există să facore noi experiențe de viață. Opțiunea a fost determinată, cum mărturisesc cu franchețe autorul Speranței care ne rămîne în mai sus-amintita pagină, și de o încercare ratată de roman din mediul munitătesc, ratare explicabilă și explicată printr-o „cunoaștere de suprafață” a mediului respectiv. Acum, după câteva luni petrecute în ambianța uzinei și a marilor șantier de utilități greș, romanul acela — din care Cornelii Ștefanache scriese „vreo două sute de pagini, ne care le-am aruncat la cos fără nici un regret” — „a început să prindă viață, iar titlul romanului a fost înțeles în planul unei edituri”. Remarcăm promptitudinea binevenită a editurii, nu putem încheia fără a cita încă o frază

din această veritabilă profesiune de credință a lui Cornelii Ștefanache: „scriitorul, dacă nu-și trăiește propria biografie, dacă nu știe chiar să „provoace” în ea acele șanse unice de cunoaștere, nu va fi în stare să înțeleagă cum și ce din viața altora și paginile sale li vor fi rata orgoliului de moment”.

Așteptăm cu încredințat interes romanul.

Turneu teatral

Teatrul pentru copii și tineret din Iași a plecat peste hotare, într-un turneu organizat în Franța și în Republica Federală Germania. El va prezenta spectacole la Charleville-Mézières, în cadrul unui Festival internațional al teatrelor pentru copii (spectacole la ser liber), precum și, ulterior, la Esslingen Neckar, tot în cadrul unui Festival internațional de scenă. Festivalul acesta va fi deschis de teatrul ieșean, care va prezenta „Bing Bang Bing” de Dumitru Vacariu și „Albă ca zăpada”, dramatizare de Ion Agachi, după frații Grimm.

Teatrul pentru copii și tineret din Iași va prezenta același spectacol și la Bremen, cu prilejul organizării în acest oraș, a unui „Săptămîni culturale românești”.

Despre o retrospectivă

Din caietul de impresii al expoziției retrospectivă, cu regim itinerant, a expoziției pictor Iosean C. Agafitei, expoziție porosită cu un timp în urmă la Tg. Mureș, spicuim din rândurile semnate de Valeria Nițu, de la Centrul de științe sociale.

Expoziția reprezentativă a maestrului Contrache Agafitei manifestă pentru iubitorii de artă din Tg. Mureș un eveniment cultural emoționant și plin de semnificație.

În primul rînd e o artă viguroasă, elevată, la prezentația generos al unor predecesori ca Octav Bădăbuț, N. Tănăsescu ș.a. Apare, asadar, în câmpul vizual spiritual mureșean, un potențial crescut de substanță autentică ieșeană, cu remarcă față de o tradiție pozitivă și cu o sensibilitate personală demnă de o autentică apreciere.

Apoi, picturile în ansamblu condensază o experiență de viață creatoare din care și artiștii mureșeni, indiferent de orientări sau generații, își pot extrage și asimila multe elemente utile dezvoltării de exprimare plastice.

Dacă arta vizibilă autentică și reprezentativă este primitivă cu adevărat, credem că și creația unei experiențe de o viață poate suscita interesul viewer.

În citeva cuvinte

„În Cornel Regman avem nu doar un scriitor folclorist, dar și unul dintre consecvenții apăsători ai demnității critice”. („Convorbiri Literare”). Cu privire la scriitor, iată unele amănunte: „Cornel Regman scrie sălbete, iar clăd are de exprimat lucruri importante și de lămurit dileme subtile, fraza se lungeste pînă la pierderea înțelegerii fundamentale și începe să scrie din încheieturi ca o mașinărie imensă în derisiv. Spre a capta prin viciozități și înțeleșuri adînci, discursul e înfocit cu fel de fel de complicități lingvistice” („Săptămîna”). Iată tu, ceterosile al meu, caști de sloge!

N. IRIMESCU

Carnet plastic nemțean

Colectiile de artă din Figura Neamtu găzduiesc expoziția retrospectivă Constantin Isachie (1888-1967) reunind lucrările reprezentative ale pictorului, lezate de aceeași melezguri prin amintirile unei copilării solare.

Nimic ostentativ în lucrări, totul e cald și armonios, echilibrul compozițional e generat de construcția atentă a elementelor de prim plan sustinute de cromatica fundalurilor vibrante în tonuri deschise („Ogrădă țărănească la Comana”, „Cîrușă pe drum”, „Mogozoaia”). O atmosferă vaporosă, cu transparente lichide născute de lumina unui soare palid, nordic învluiește peisajele londoneze și scoțiene, pînăcruși, rezolvate plastic în limitele unui academism astutoșton receptat prin filigrană franceză.

Fie că e vorba de peisaje mediteraneene ori smulse din aburii dimineților britanice sau de portrete, Constantin Isachie subliniază cu peioritate elementele emoționale ale realității asupra căreia își îndreaptă privirea. Delicatul sentimentalism uior perisabil în aproape toate lucrările face ca pictura lui Constantin Isachie să doborîdească o nobilă alitudine umană de unde omul, viața pot fi percepute cu înțeleșuri înțeleșgere. Numai astfel bucuriile naturii pot deveni bucuriile omului.

Portretele monumentale au dimensiuni interioare unice sugerate de expresivitatea luminoasă a ochilor, de jocul umbrei și luminii pe ovalul feței. Un Galaction, privind viața în perspectiva unei senectutii tenice comunică o mare liniște interioară, o bogată viață afectivă. De asemenea, autorportretul impresionant prin tinuta elegantă a corpului și ariditatea de încredere izvoartă din celelalte elemente ale portretului, calm, optimist.

Retrospectiva Constantin Isachie ne apropie creativă unui pictor de autentică vocație lirică.

Absolventul de numai cîțiva ani ai institutului de artă plastică din Iași și București, Romeo Andronic și Mihai Chizaru, deși au participat la unele expoziții studențesci și județene, se înfățișează acum publicului cu primele lor „personale”.

Faptul nu e lipsit de importanță pentru că el marchează debutul convinsător a doi tineri artiști preocupati de definiția personalității lor artistice în dialog real cu exigențele impuse artei plastice românești; contemporane.

Remarcabil este maturitatea ideologică a expozițiilor manifestate în modul superior de tratare a unor teme de inspirație istorică. Momente semnificative din istoria patriei capătă, în viziunea lui Andronic și Chizaru, dimensiuni epice.

Eraoșeză poporului român, momentul Unirii politice din timpul lui Mihai Vodă Viteazul, patriotismul războiului de independență rugărit pe chipul unor vișoi, sînt interpretate plastic cu înțeleșgere și sinceritate, emoționează și conving.

Cei doi au comun un acut spirit de contemporaneitate. O contemporaneitate înțeleșă și arumată în sensul auctărității artistului la mizerul fierbinte al evenimentelor acestei lumi, ale acestui secol. Dezarmarea, lupta pentru pace, polizarea, sînt teme de meditație dar și, prin artă, prilejul de vehement și bărbătesc protest.

Clăd face pictură, Romeo Andronic rămîne esențialmente prin plăcerea evidentă a desenului grafic, după cum, abordînd stilul Mihai Chizaru transmite lucrărilor sufial intens de pictor monumental. Oricum, apelul la tehnici și modalități plastice diferite are meritul de a-i călăuzi spre statornicirea unui stil propriu cu elemente originale.

Valentin CIUCA

TELE...grame

Tot despre creativitate

Progresul televiziunii (am în vedere aspectele din domeniul realizării și programării emisiunilor) a făcut ca în ultima vreme să se favorizeze mult dezbaterea în jurul acestui fenomen de masă numit „micul ecran”. Specialiștii meditează îndelung la drumul lui de viitor, întreprind studii aprofundate pentru a-i înțelege esența. Cîrculă într-o vreme o butadă, din păcate reală, cu privire la scopurile televiziunii. Se spune că, la o oră mai tîrziu, un părințe își trimite copilul la culcare. Urmează un dialog scurt: — Vreau să mă uit la televizor, răspunde copilul. — Nu te uita că n-o să înțelegi! — Nu vreau să înțeleg, vreau să mă uit”. Concepțiile actuale asupra televiziunii au depășit această situație, de fel îmbucurătoare. Sechetele ei sînt conștente și extense. În această privință procentele sînt mici, sustin ușor. Ei bine, la milioanele și milioanele de telespectatori, chiar și un procent mic reprezintă o cifră însemnată. Și atunci?!

A cîrculă, de asemenea, de astă dată nu ca o butadă ci ca un enunț teoretic, urmîndu-se afirmație: „Radioul informează, televizorul arată, ziarul explic”. Ideea a rădicat proteste chiar de la început, dar coșul lor s-a amplificat doar odată cu creșterea rolului social al televiziunii. Într-adevăr este o teorie greșită. Dacă vom lua doar televiziunea, atunci din contextul de mai sus reiese că ea nu trebuie nici să informeze, nici să explice. Telespectatorul contemporan însă nu mai acceptă o simplă înșurire de imagini. El vrea mult mai mult. Și are dreptate. Folosind aceleși elemente (care în afirmația de mai sus se exclud) ar trebui să spunem (este doar o propunere) că televiziunea arată, informînd și explicînd. Sau, transformînd emoția, putem socoti că, în același timp, ea informează, arată și explică. Fără înțeleșuri ei cei care sînt chemați să studieze fenomenul, vor face precizările convenite. Convenite și necesare.

Alexandru STARK

Săptămîna Tv.

PROGRAMUL 1

SĂMBĂTA, 2 OCTOMBRIE

11.00 O viață pentru o idee: Ștefan Gheorghiu (1879 — 1914). 11.30 De la clasic la contemporan. 12.20 Reportaj T. 12.45 Tineretă clădă. 13.05 Biblioteca pentru toți. 13.45 Telex. 13.50 Cîntec mea colindă țara. 14.10 Magazin sportiv. 15.00 Mășina de operă. Voievodul țiganilor de Johann Strauss. 16.15 Căleitocșor cultural-artistice. 16.35 Virșete peluculei. 17.25 Club T. 18.25 Dăruire sute de cartare. 19.05 Eroii îndrăgiti de copii: Heidi. 19.30 Telex. 20.00 Față în față. 20.15 Telespectacol. 21.05 Publicitate. 21.10 Film serial: Deszarele Rockford. 22.00 24 de ore. Sport. 22.20 Căntecșissima. Emisiune de divertisment realizată de Televiziunea italiană.

DUMINICĂ, 3 OCTOMBRIE

8.30 Deschiderea programului: 8.40 Tot înainte!; 9.35 Film serial pentru copii. Blindul Ben; 10.00 Viața satului; 11.45 Bucuriile muzicii; 12.30 De străis patriei; 13.00 Telex; 13.05 Album duminical; 17.05 Magazin sportiv. Tenis pe glob — Fotbal; 18.05 Film serial: Din tainele mîrilor. (Episodul 13): Izvoarele din Galapagos; 19.00 Micul ecran pentru cei mici; 19.20 1001 de seri; 19.30 Telex; 20.00 Baladă pentru aceluși pămint; 20.30 Film serial: Un zîmbet pentru mai tîrziu. Prod. a Casei de filme tîrzi (Premieră Tv.); 21.45 Vedete internaționale ale cîntecului; 22.00 24 de ore; 22.10 Duminică sportivă.

LUNI, 4 OCTOMBRIE

16.00 Telescoala; 16.30 Emisiune în limba maghiară; 19.00 Telex; 19.05 Seriale Seychelles; 19.20 1001 de seri; 19.30 Telex; 20.00 Să trăim și să muncim în chip comunist; 20.20 Floarea din grîdini; 21.05 Cădran mondial; 21.30 E timpul frumuseții tale, țară! Emisiune de versuri și tance patriotice și revoluționare; 21.50 În dezbateri. Programul de măsură pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative; 22.10 24 de ore.

MARTI, 5 OCTOMBRIE

10.00 Telescoala; 11.00 Film serial (recluză) Un zîmbet pentru mai tîrziu; 12.25 Față în față; 12.40 Partitură celebră; 13.10 Telex. 14.00 Telescoala; 16.30 Cădă de limbă ezică; 17.00 Telex; 17.05 Pentru sănătatea dv.; 17.15 Roman foliotes; Tîrziu. Ultimul episod: Războarea; 18.05 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură; 18.35 Contemporanele noastre; 19.05 Telex; 19.20 1001 de seri; 19.30 Telex; 20.00 Recluză; 20.20 Serii de teatru; Duminicșora Nastasia de G. M. Zamfirescu; 22.15 24 de ore.

MIERCURI, 6 OCTOMBRIE

16.00 Telescoala; 16.30 Curs de limbă germană; 17.00 Telex; 17.05 Scena; 17.30 Tribuna Tv.; 17.55 Fotbal: Cehoslovacia — România; 19.50 1001 de seri; 20.00 Telex; 20.30 Revista economică Tv.; 21.00 Ecran Tv. 76; 21.30 Revista literar-artistice Tv.; 22.10 24 de ore.

JOI, 7 OCTOMBRIE

16.00 Telescoala; 16.30 Curs de limbă franceză; 17.00 Telex; 17.05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm...; 17.20 La volan; 17.30 Săptămîna muzicală; 17.55 Universitatea Tv.; 18.30 Seara televiziunii din R. D. Germană; 19.00 Program de muzică ușoară; 19.20 1001 de seri; 19.30 Telex; 20.00 Festivalul național al cîntecului otătesc — editia a III-a; 20.35 Seara televiziunii din R. D. Germană. Filmul artistic: Trestia. (Premieră Tv.); 22.20 24 de ore.

VINERI, 8 OCTOMBRIE

10.00 Telescoala; 11.00 Film artistic: Trestia (recluză); 12.25 Sub cerina brăduului; 12.55 Reportaj Tv.; 13.15 Telex; 16.20 Telescoala; 16.30 Emisiune în limba germană; 18.15 Handbal masculin: Dinamo București — M.A.I. Moscova (Cușa Cușelor); 19.25 1001 de seri; 19.30 Telex; 20.00 Festivalul național al cîntecului otătesc — editia a III-a; 21.00 Avanceemieră; 21.05 În dezbateri. Programul de măsură pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative; 21.30 Ora științei și tehnicii; 22.10 24 de ore.

SĂMBĂTA, 9 OCTOMBRIE

11.00 O viață pentru o idee; 11.30 Hora la Forlari; 11.45 Reportaj Tv.; Săptămîna bîrbătesc; 12.05 Câșpeti al Telex muzicale românești; 12.35 Telex; 12.40 Duminică ne cîndi conștente; 13.20 Din nou despre preferințele dv. muzicale; 14.15 Tîrziu și vîntoare; 14.35 Înțelegere cu opera; Voievodul țiganilor de Johann Strauss; 15.20 Căleitocșor cultural-artistice; 15.40 Virșete peluculei; 16.30 Fotbal: Bulgaria — Franța (recluză); 16.35 Virșete peluculei mondial; 18.15 Club T.; 19.05 1001 de seri; 19.15 Față în față; 19.30 Telex; 20.00 Festivalul satului al cîntecului otătesc — editia a III-a; 21.50 Telex; 22.00 Deszarele Rockford; 22.40 24 de ore. Sport.

SPORT

Brume și muguri

Cînd — bătută de brumele toamnei și ale unei chiretoșe ambiții — pică frunza ruginită din copacul uriaș al fotbalului, lăsîndu-ne duminică de duminică asu mizeriei de miercuri cu nostalgii și tristeți de carnaval, undeva într-un ungher tainic al inimii noastre dă mugur floarea bucuriei, căci începe campionatul de „Volei”. Și începe omeneste, adică după un sistem competițional echilibrat — etapă cu etapă, acasă și în deplasare — ceea ce ne va îngădui și nouă să ne vedem echipa o dată la două săptămîni și nu o dată pe semestru cum a fost în ultimii doi ani. Așa că cei care vor să le dea fiori fetelor lui Roibescu nu vor mai fi nevoiți să li tîrnuș pînă la Constanța sau București, ci o pot face în orașul natal, la Sala sporturilor. Și așa zice că s-ar cuveni chiar acum, cînd se deschide sezonul, să le primim pe aceste fete cu mintă creată și busuioc (floare cu noroc) ca să intre în lîmă campionat cu zîmbetul pe buze și cu încrederea în lîmă, din care să ne dăruiască și nouă, cîte puțin, etapă cu etapă. Deocăndată, în... presesune, Penicilina a trecut cu bine cîteva examene și colocoșii care ne-au arătat că se află într-un stadiu de pregătire promițător, dar care trebuie înșinat, pentru că meciurile de campionat vor fi destul de grele în acest an. Penicilina a depășit sîmbătă și duminică o echipă solidă cum este Wisla Krakovia (învingă de două ori în Sala sporturilor), precum și alte trei echipe poloneze pe care le-a înșinat în turneul din Polonia (turneu pe care — cum deja se știe — l-a cîștigat).

Dar să așteptăm gongul care duminică va bate de trei ori anunțînd că lupta pentru titlul național la volei începe; el ne va înșiora puțin, căci bătăile lui vor fi întrebări neliniștitoare: în această luptă vom fi, ca întodeauna, și noi?

Am jucat fotbal cu echipa Cehoslovaciei; la acei meci se referă mai ales prima frază a înșemnării de față. Că n-am văzut de mult fotbalști mai bătūți de brumă și mai neajutorați ca cei care au alcătuit așa zisa noastră reprezentativă. Era parcă echipa de po-pice pusă, printr-o glumă a lui Ștefan Covaci, să-și încerce valentele polisportive. Sau parcă erau adunați băieții de peste tot, ca să li se ofere o recompensă pentru suferințele din ultimele săptămîni: „să-l punem pe Dumitru — a zis Covaci — ca să-i trecă supărarea pe comisia de disciplină care l-a suspendat patru etape”. „Să-l punem și pe băieții ăia de la Reșița, că au fost intoxicați, bieții de ei!”... E înduioșătoare grija selecționerului-soră de caritate! Dacă nu-i trece repede această blajină înclinație, nu știu cu cînd din Europa ne-am putea confrunța, cu șanse de victorie, în sezonul abia început.

Etapă de duminică? Mălăiață, ca de obicei. Meciul caracteristic l-am văzut cu toții la televizor. La Iași, cu vechii noștri prieteni din Bacău, a fost trist în prima repriză. Ce s-o fi întimplat la pauză nu știu, că în repriza secundă a jucat o altă echipă. Una bună de tot, una ambițioasă, solidă, înșpirată. Cu un dănilă mai curajoș, le opleam sacul bătăoșnilor.

Vasăzică se poate. Vasăzică bătrînul Onă n-a aruncat vorbe-n vînt cînd mi-a spus „Nu vor băieții!”. Dacă-i așa, înșemnată că mai sînt speranțe; în măsura în care li vom putea determina să vrea.

INTERIM

Cinstindu-l pe Brâncuși

Numerosi critici și istorici de artă, esteticieni, artiști și filosofi din Cehoslovacia, Elveția, Franța, R.D.G., R.F.G., Italia, Marea Britanie, Olanda, S.U.A., Ungaria și România s-au reunit în zilele de 15-16 septembrie la București, pentru a cinsti memoria marelui român care a fost Constantin Brâncuși. Organizată cu prilejul centenarului lui Brâncuși și sub auspiciile Academiei R.S.R., Academiei de Științe Sociale și Politice, Uniunii Artiștilor Plastici, Consiliului Culturii și Educației Socialiste și ale Comisiei Naționale pentru UNESCO, sesiunea internațională „BRÂNCUȘI ÎN ARTA SECOLULUI XX” a adus, dincolo de un pios omagiu, o contribuție reală și importantă în aprofundarea creației brâncușiene. Am solicitat citorva participanți răspunsuri la întrebările de mai jos:

1. Care este opinia dv. asupra rolului jucat de Brâncuși în dezvoltarea sculpturii moderne?

2. Ce impresii v-au lăsat lucrările sesiunii?

Athena Tacha SPEAR (S.U.A.), sculptor și istoric de artă, autoarea binecunoscutei cărți consacrate „Păsărilor” lui Brâncuși:

1. Influența lui Brâncuși asupra artei moderne a fost imensă. Cu siguranță că alți mari maestri ai sculpturii acestui secol, cum ar fi Henry Moore sau Barbara Hepworth, n-ar fi fost aceiași dacă Brâncuși n-ar fi existat. De fapt, nu există sculptori ai acestui secol care să nu se fi întors la Brâncuși și care să nu fi întâlnit în opera sa ceva care să-l facă să vibreze. Așa cum am încercat să evidențiez în comunicarea mea „Actualitatea lui Brâncuși în S.U.A.”, o serie întreagă de artiști americani din tinăra generație, ca de pildă Carl André sau Richard Serra, resimt din plin influența lui Brâncuși. Impactul lui Brâncuși nu se limitează însă doar la influența formală, căci el și-a exercitat puterea de atracție și asupra unor artiști cu totul diferiți din punct de vedere formal. Prieten cu Duchamp, Man Ray, Erik Satie, Tristan Tzara și cu multe alte personalități ale avangardei, Brâncuși a fost și o forță intelectuală de prim ordin, generator de atitudine. Aforismele sale, cu totul insuficient studiate până acum, constituie, după părerea mea, unul din textele de bază ale artei moderne.

2. Am fost foarte impresionată de calitatea generală a comunicărilor. Deși mi-e foarte greu să aleg, aș menționa totuși comunicările inginerului Georgescu-Gorjan, care a lăsat efectiv la realizarea „Coloanei Infinitului” și cea a Dr. Florence Hetzler, care a făcut cunoscută pentru prima dată o fotografie senzațională care atestă prezența lui Brâncuși în India, pentru a studia amplasamentul „Monumentului Meditației” de la Indore.

Max BILL (Elveția).

1. Ceea ce izbește privitorul la primul contact cu creația brâncușiană este perfecțiunea exemplară a operelor sale. Depășindu-și începuturile academice și valorificând elemente ale tradiției populare, Brâncuși a reușit să atingă idealul oricărui sculptor: o expresie nouă și foarte personală.

2. Lucrările acestei sesiuni științifice au reușit pe deplin să-i aducă un bine meritat omagiu lui Brâncuși, ca artist și ca gânditor. Ca artist, am fost deosebit de emoționat de faptul că țara sa natală îi aduce acestui mare creator o asemenea cinstire.

Barbu BREZIANU (România). Cu tot avântul pe care l-au luat în ultimul timp studiile privind opera lui Brâncuși, este greu să realizăm pe de-a întregul importanța covârșitoare pe care creația sa a avut-o în configurarea sculpturii moderne.

Ceea ce e însă de pe acum evident este rolul central al lui Brâncuși în cadrul sculpturii secolului XX. În jurul său gravitează constelații întregi de sculptori de pe toate meridianele, iar influența sa e departe de a-și fi arătat ultimele roade, cum o dovedesc creațiile reprezentanților cei mai de seamă ai tinerei generații de sculptori de la noi: Apostu, Nicăpetre, Iliescu-Călinești.

2. Actuala sesiune are loc după nouă ani de la primul colochiu internațional Brâncuși și ne-a oferit prilejul de a ne întâlni cu decani ai brâncușologiei, ca d-na Carola Giedion-Weicker sau V.G. Paleolog, cu artiști prestigioși, ca binecunoscutul sculptor Max Bill, precum și cu exegeți mai tineri ai lui Brâncuși, ca Florence Hetzler, profesoară la Universitatea Fordham din New-York organizatoarea colochiului Brâncuși în S.U.A., Athena Tacha Spear, autoarea a valoroasei cărți despre „Păsărilor lui Brâncuși”, tradusă și în limba română, Marielle Tabart, de la Muzeul de artă modernă din Paris, care a prezentat o foarte interesantă comunicare despre Brâncuși în ipostaza mai puțin cunoscută, de fotograf, sau Edith Balas, profesoară la Pittsburgh University, care a răsturnat teoria după care sursele lui Brâncuși s-ar găsi în arta neagră, demonstrând cu brio obiectivele sale arhitectonice. Cercetătorii noștri au contribuit din plin la succesul manifestării, aducând în discuție probleme noi și interesante puncte de vedere. Astfel, Ion Frunzetti ne-a oferit o penetrantă încercare de descriere a spiritului creației brâncușiene, Dan Hăulică o subtilă analiză a „Purității și plenitudinii lui Brâncuși”, Amelja Pavel un studiu privind raporturile lui Brâncuși cu arta germană de la începutul secolului. Alți exegeți, ca Octavian Barbosa, Radu Bogdan, Cîk Damadian, Edy Popu, Dan Grigorescu, Ștefan Georgescu-Gorjan au adus, din unghiuri foarte diferite, interpretări interesante, care vor îmbogăți brâncușologia. O mențiune specială trebuie făcută cineștului britanic Sean Hodson, autorul unui minunat film intitulat „Brâncuși românul”, prezentat în premieră la noi cu acest prilej și al unei expoziții de fotografii ale operelor lui Brâncuși, deschisă la Biblioteca Academiei — atât filmul, cât și expoziția fiind sub auspiciile lui British Council.

Marielle TABART (Franța).

1. În afara citorva sculptori cum ar fi, de pildă, Hajdu sau Gilloli în Franța, care l-au cunoscut personal pe Brâncuși și care au admis influența sa, cred că nu putem vorbi pro-

pru-zis de o școală „brâncușiană” în sculptura modernă. Influența lui Brâncuși se exercită pe cei mulți mai subtil. Astfel, un număr de artiști americani, ca Robert Morris, Carl André sau Richard Serra au regăsit în operele lui Brâncuși anumite elemente apropiate de preocupările lor, mai ales în ceea ce privește seria repetitivă, asamblajul sau informația minimală. Alții, ca de exemplu, în Europa, școerri sau Boltanski, au fost frapați de lumea închisă a atelierului lui Brâncuși, reconstituit la Musée Nationale de l'Art Moderne din Paris, și au crezut că recunosc aici o anumită negație a opere de artă, punând pe același plan sculpturile propriu-zise, împreună cu obiectele, mobilierul și obiectele fasonate sau alese de Brâncuși pentru a-și constitui mediul de creație. Pentru toți acești artiști, atelierul lui Brâncuși a căpătat semnificația unui univers complet. Totuși, prin caracterul său exemplar și unic, opera lui Brâncuși rămâne ireductibilă oricărei interpretări parțiale sau teoretizări abuzive. Nici abstractă sau figurativă, nici minimală sau dadaistă, ea rămâne pentru publicul de azi, prin variațiile sale subtile și cu greu decelabile, asamblajele sale fără sfârșit, populate

Vedere a atelierului lui Brâncuși cu „Coloana Infinitului” (1918). Muzeul de artă modernă din Paris.

de forme mereu noi, un mijloc privilegiat de a-și reînnoi viața și o cale pentru a contribui la descoperirea în sine a limitelor și posibilităților pe care le are fiecare dintre noi.

2. Colochiul din București a permis numeroșilor prieteni, cunosători sau experți ai lui Brâncuși să decelare noi aspecte ale opere sale. În cele din urmă s-a reușit ca, în locul discuțiilor mai extinse, care n-au putut avea loc din cauza timpului limitat, să se creeze un fel de climat de simpatie, generat de bogata diversitate a punctelor de vedere. De asemenea, această nefiind de loc unul din meritele sale cele mai puțin însemnate, colochiul Brâncuși a servit drept stimulente pentru alte evenimente artistice, cum ar fi inaugurarea expozițiilor altor artiști români, ca Horia Bernea, Grigorescu, Ovidiu Mălic, Nicodim cărora le aplecăm tenacitatea, talentul și căutățile autentice.

Kristina PASSUTH (Ungaria).

1. Poziția lui Brâncuși în cadrul sculpturii moderne se dovedește un subiect nepuizabil pentru critica și istoria de artă, dovadă numeroasele cărți despre Brâncuși. Complexitatea extraordinară a opere sale permite ca tendințe foarte diverse ale sculpturii moderne să-și găsească puncte de contact cu creația brâncușiană.

2. Probabil că mare este invitat să întreba dacă mai este posibil ca acest colochiu să mai aducă ceva nou despre un sculptor despre care s-au publicat atâtea monografii excelente în ultimul timp. Cu toate acestea, chiar prima sedință a demonstrat că au putut fi comunicate nu numai date noi, ci chiar interpretări originale, care au aruncat o lumină cu totul nouă asupra întregii opere brâncușiene.

Florence HETZLER (S.U.A.).

1. În calitate de filosof, cred că predarea lui Brâncuși ar trebui, totdeauna să fie făcută având arta drept complementar, și încerc să aplic această în cursurile mele de la Fordham University. Nu cunosc un artist care să poată explica această teză mai bine ca Brâncuși, care poate fi socotit drept simbolul acelei căutări spre esență care este atât de caracteristică artei moderne.

2. Este minunat că oameni aparținând altor țări și având profesii atât de diverse pot să fie animați de sentimente comune, uniți prin forța creativă izvorâtă pe pământ românesc care este Brâncuși. Cred sincer că, dacă există un artist care poate fi înțeles de toată lumea, atunci acela este Brâncuși. Lucrările colochiului au fost, fără îndoială, un mare succes demonstrând în același timp faptul că opera lui Brâncuși mai poate oferi exegeților numeroase surprize.

de forme mereu noi, un mijloc privilegiat de a-și reînnoi viața și o cale pentru a contribui la descoperirea în sine a limitelor și posibilităților pe care le are fiecare dintre noi.

2. Colochiul din București a permis numeroșilor prieteni, cunosători sau experți ai lui Brâncuși să decelare noi aspecte ale opere sale. În cele din urmă s-a reușit ca, în locul discuțiilor mai extinse, care n-au putut avea loc din cauza timpului limitat, să se creeze un fel de climat de simpatie, generat de bogata diversitate a punctelor de vedere. De asemenea, această nefiind de loc unul din meritele sale cele mai puțin însemnate, colochiul Brâncuși a servit drept stimulente pentru alte evenimente artistice, cum ar fi inaugurarea expozițiilor altor artiști români, ca Horia Bernea, Grigorescu, Ovidiu Mălic, Nicodim cărora le aplecăm tenacitatea, talentul și căutățile autentice.

Kristina PASSUTH (Ungaria).

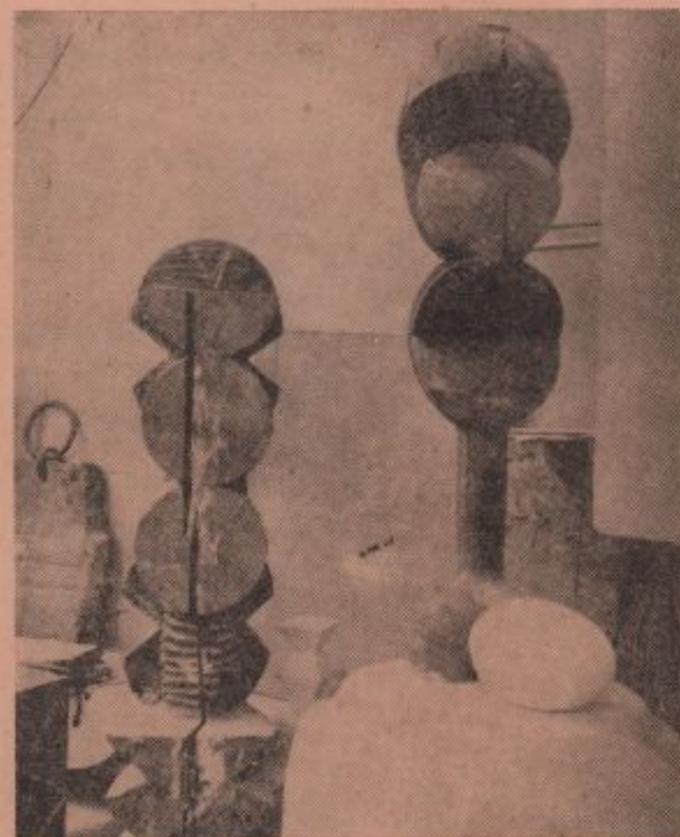
1. Poziția lui Brâncuși în cadrul sculpturii moderne se dovedește un subiect nepuizabil pentru critica și istoria de artă, dovadă numeroasele cărți despre Brâncuși. Complexitatea extraordinară a opere sale permite ca tendințe foarte diverse ale sculpturii moderne să-și găsească puncte de contact cu creația brâncușiană.

2. Probabil că mare este invitat să întreba dacă mai este posibil ca acest colochiu să mai aducă ceva nou despre un sculptor despre care s-au publicat atâtea monografii excelente în ultimul timp. Cu toate acestea, chiar prima sedință a demonstrat că au putut fi comunicate nu numai date noi, ci chiar interpretări originale, care au aruncat o lumină cu totul nouă asupra întregii opere brâncușiene.

Florence HETZLER (S.U.A.).

1. În calitate de filosof, cred că predarea lui Brâncuși ar trebui, totdeauna să fie făcută având arta drept complementar, și încerc să aplic această în cursurile mele de la Fordham University. Nu cunosc un artist care să poată explica această teză mai bine ca Brâncuși, care poate fi socotit drept simbolul acelei căutări spre esență care este atât de caracteristică artei moderne.

2. Este minunat că oameni aparținând altor țări și având profesii atât de diverse pot să fie animați de sentimente comune, uniți prin forța creativă izvorâtă pe pământ românesc care este Brâncuși. Cred sincer că, dacă există un artist care poate fi înțeles de toată lumea, atunci acela este Brâncuși. Lucrările colochiului au fost, fără îndoială, un mare succes demonstrând în același timp faptul că opera lui Brâncuși mai poate oferi exegeților numeroase surprize.

C. BRÂNCUȘI: „Structura lui Adam” (1917).

Rada STERN

lumea în literatură

Mesaj

liric cipriot

Dintr-o țară care a fost în ultimii ani în atenția opiniei publice mondiale — Cipru — datorită evenimentelor politice adeseori de o accentuată și dureroasă gravitate, ne vine un patetic mesaj, de această dată liric, sub semnătura poetului Nikos Kranidiotis. Antologia lirică, alcătuită și tradusă de Ion Brad și Antuța Augustopoulou-Jucan și apărută la Editura Univers, dezvăluie cititorului român un aed de o mare disponibilitate poetică dublată de responsabilitatea artistului implicat în „împezierea apelor” patriei sale. La poetul cipriot implicarea nu este numai un act artistic, ca la mulți alții, ci unul politic, Kranidiotis fiind — aflăm din consistentul prolog semnat de Ion Brad — „unul din stegarii cei mai combativi pentru cauza eliberării Ciprului de sub regimul colonial englez”, iar mai apoi ambasador al țării sale la București, Atena, Roma, Belgrad și Sofia.

Ediția românească antologhează volumele *Poesia și Reîntoarcerea*, ambele din 1974 și, probabil, reprezentative pentru scrierile poetului cipriot (ultimul a și fost distins cu premiul Academiei din Atena). Sînt, aici, esanționale unele poezii și ale unei poetici recunoscutibile spațiului elen în genere și celui cipriot în particular. Ceea ce surprinde și impresionează este nivelul de calitate tipică lirismului elen: capacitatea de a potența prezentul prin istorie și mijlocie, deschiderea evenimentului spre o vastă arie de referință. Poate acest lucru vrea să spună Kranidiotis și prin titlul volumului — *Reîntoarcere* — și o spune sigur în numeroasele trimiteri din text (*Aici sînt prealubișii mei cu toții / dincolo de viață și de moarte / Cei care ne-au născut — / în spațiul albastru al creației efine / în împletiri de legendă și de istorie*).

Ceva din lamento-ul vechilor azei transpare în mărturisirea lui Kranidiotis, el însuși și determinat să recunoască de realitate că prea rar istoria învață din propriile erori. De la „Cîntă zeii minia ce-ăprînse pe-Ahîi peleianul” la „Amar e ceasul în care scriu” sau „Privirea urii s-a întins acum, amară (...) Mormintele frățești / Isi numără morții / un trandafir de singe / înfloarește din înima lor” — din *Cipru 1973* — e un imens timp care n-a fost scutit, la seară timpetară, nici măcar un singur an de „glasul armeilor”. Timp peste timp, condensare a distanțelor între sisteme planefare și între sisteme umane, între om și istorie, între finit, infinit, definit și nedefinit — acestea sînt poezie. „Eroii noștri au fost uciși / și soțiile noastre — au fost luate prizoniere. / Statulele zeilor noștri / au fost furate de cei ce-au plecat” (Troia).

Lumea este văzută de poet prin munca în speranță, prin existența în speranță: în „speranța că pînă la urmă va veni o Medee / chiar și-noștrii de-o groaznică soartă”. Vocația argonauților fiind de a căuta lina de aur, deși „poate că ea nici nu există-n Colhida”. Mintul de spaimelă ancestrale, de cele post-belice și ante-belice, poetul cade sub incidența angoasei moderne, ajungînd să exclame: „Sînt ea o mașină perfectă / ce calculează fără greșeli, / care înscrie cu precizie evenimentele, / clasifică toate cunoștințele oamenilor / și trage concluzii / în locul lor”. Nikos Kranidiotis avertizează astfel omul să trăiască prin el însuși și în plenitudinea ființei sale, să nu se lase ritmat de acel „urias orologiu” care „îi ucide orele și sentimentele”.

Nicolae TURTUREANU